

KOMMENTARER: TRYGVE SÖDERLING

Den politiska biten

Vem har mera rätt? Varför denna skillnad? Det råder ingen brist på jämförelser mellan Finlands och Sveriges coronastrategier.

En faktor som det inte talas lika mycket om är att bägge länderna råkade gå in i pandemin med socialdemokratiskt ledda regeringar. Eftersom våra tryckta media – liksom andra västländers – domineras av borgerlig-liberal dagspress, pyr här en konflikt.

I mars, med krisen akut, slöt folk och partier upp kring sin regerings strategi – oberoende av vilken regering och vilken strategi. Alla insåg att när byggnaden brinner är det inte läge att gräla om vilken färg brandkårens bilar ska ha.

Nu i juni, när krisen åtminstone i Europa visar tecken på att klinga av, blir strategidebatten på nytt politisk. Det är förstås legitimt: också efterklokhet kan vara klokhet. Trist blir det först när de som inte behövde ta ansvar stiger fram ur skuggorna och nu plötsligt gör stor affär av hur allt borde ha gjorts i stället.

”Fel släckt”, som det heter i skämtet om den försenade brandchefen.

Särskilt i Finland dras den konservativa och populistiska oppositionen ändå med problemet att förtroendet för regeringen Marin fortsatt är stort. Som någon kommenterade president Niinistö's tidiga utspel om behovet av en (maskulin?) ”knytnäve” (”nyrkki”) för krishanteringen: ”Regeringen har lyckats för bra, de egna pojkarna syns inte”.

Nu kommer Matti Vanhanen, som i början av juni har ersatt Katri Kulmuni som Centerns finansminister, att synas. Formellt och partimässigt hör han ändå inte till Niinistö's ”egna pojkar”. Vid pressinfot 8.6. betonade han den europeiska dimensionen och konstaterade att de tyska skattebetalarnas uppoffringar nu gynnar också Finland. Ingen direkt nationalistisk ”gränserna fast”-retorik där.

Oppositionen på högerkanten – Orpo, Halla-aho och kvällstidningen *Ilta-Sanomat* – fortsätter givetvis att gräva efter ämnen att blåsa upp till ”skandaler”. Det är inte särskilt förtroendeingivande med partiledare som först ropar på hårdare restriktioner än dem som infördes, för att sedan – när katastrofen inte inträffat – kräver att restriktionerna omedelbart tas bort. Det pinsamma tjafset kring utrikesminister Haavisto och flyktingarna i al-Hol-lägrät hamnade tillfälligt i skuggan av viruset, men vaknade till nytt liv när tre kvinnor med barn lyckades ta sig till Finland. Både Orpo och Halla-aho kände sig där djupt kränkta.

Att regeringen i Finland står på fem partipelare, mot två i Sverige, kan åtminstone under coronavåren ha varit en fördel. Under hösten visade Centern visserligen att partiet kan agera femte hjul och femte kolonn – det märkliga avsättandet av Antti Rinne. Men förutom potentiell trojansk häst är Centern också något av borgerlig gisslan inne i en rödgrön regering. Inte utanför, som i Sverige.

I Sverige har viss saklig kritik mot den ”tegnell-ska” linjen förekommit hela våren i bland annat *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet*. Man kan förvänta sig att kritiken växer och att den oundvikligt får en allt mera partipolitisk färg. Löfvens regering anklagas för att ha flytt det politiska ansvaret, gömt sig bakom Folkhälsomyndighetens rygg.

Det ironiska är att det är så kallad äldre vård och så kallade äldreboenden särskilt i det borgerligt styrda Stockholm som står för en stor del av de oväntade och skrämmande höga svenska dödstalen.¹ Tydligt kan också detta humanitära nederlag räknas in i de senaste årens serie av vårdskandaler, orsakade av långtgående privatisering av branschen, av bristande myndighetskontroll och av de nerskärningar i vården som de borgerliga partierna har drivit på. Den nuvarande svenska regeringen styr inte direkt över Stockholms och andra sjukvårdsregioner.

De tuffa pojkarna

Ett randfenomen till pandemin är att de ”de tuffa pojkarna” bland oss nu sett chansen att agera lokala Bolsonaro- och Trump-kloner: bort med kärningaktiga restriktioner, rädda i stället ekonomin! Samtidigt ser vi att ett exportberoende land som Sverige kanske inte ens har vunnit ekonomiskt på sin öppnare linje, eftersom andra länder, skrämda av de svenska dödstalen, i stället har stängt sina gränser för svenskar.

Ett annat argument än ekonomin, nämligen friheten, för journalisten Janne Strang fram i ett inlägg på Förlaget-bloggen FRLGT, som följdes upp i Radio Vegas diskussionsprogram Slaget efter tolv (29.5). Under den sensationella klickrubriken ”Dom ljög för oss, som för barn” (”dom” är regeringen) finner Strang en ”anmärkningsvärd kritiklöshet”: vi

¹ Sverige ligger nu på femte och Finland på tjugotonde plats i den officiella coronastatistiken över döda per capita, enligt www.statista.com

har alltför villigt följt regeringens direktiv. Strang drar en parallell till Nordkorea och framställer det som ett allvarligt ingrepp mot den finländska individens frihet att det till exempel rått oklarhet kring det lagliga i att ”åka över till Haparanda för att köpa snus”. På samma sätt som en del sjuttioplusare får Strang det att låta som om restriktionerna var till bara för att jävlas med oss, och som om varje begränsning hade kommit för att stanna för evigt.

Dessutom vill han friskriva sig från ”den besynnerliga nya moraluppfattningen [...] att alla måste utgå från att man är potentiellt smittad, och därmed potentiellt skyldig till misshandel eller mord”:

Den här ”transaktiva skuldkedjan” har varit en av de mest destruktiva pusselbitarna i katastrofen och har möjliggjort en samhällsatmosfär där lättja, rädsla, kritiklöshet, underkastelse, passivitet och avsägande av personlig agens har förenats i ett osunt dygdekuster, som sedan förfäktats med självgod rättfärdighet och tårdrypande, men obehagligt enögd och vilseledd moralism.

Skyll inte på mig ifall jag smittar och indirekt dödar någon, säger alltså den här tanklösa texten – ett exempel på hur ”personlig agens”, nyliberalt ”frihetsförsvaret” och ”jag först”-tänkande à la Ayn Rand kan motivera lika egendomliga slutsatser som hos till exempel skattesmitare eller religiösa vaccinståndare. Där förnuftet sover växer pandemin.

Frågetecknen kring covid-19 är många och trevar man i dimma är det vettigt att gå långsamt fram. Hellre ett par skyddsåtgärder för många än för få. Varken Finlands regering eller största delen av tidningspressen har följt *Hufvudstadsbladets* chefredaktör Susanna Landors linje, som hon i en misslyckad formulering (28.2.) definierade som ”balansgången mellan att förse allmänheten med ansvarsfull information och att sprida panik”.

8.6.2020